

PRICOPE FERDINAND

MĂZĂREANU CONSTANTIN

VOICU ROXANA ELENA

ECOLOGIE GENERALĂ

EDITURA ALMA MATER

CUPRINS

Introducere	7
1. Noțiuni introductive	9
1.1. Etapele dezvoltării ecologiei	9
1.2. Domenii ale ecologiei	12
1.3. Legătura ecologiei cu alte discipline	13
1.4. Teoria generală a sistemelor	14
1.5. Înșușirile generale ale sistemelor biologice	15
1.6. Nivele de organizare a materiei vii	19
2. Factorii ecologici și acțiunea lor asupra viețuitoarelor	21
2.1. Factorii geografici	22
2.1.1. Poziția geografică pe glob	22
2.1.2. Altitudinea	23
2.1.3. Expoziția geografică	24
2.1.4. Morfologia biotopilor	24
2.1.5. Solul	27
2.2. Factorii mecanici	30
2.2.1. Vânturile	31
2.2.1.1. Efectele ecologice ale vântului	33
2.2.1.2. Adaptări ale viețuitoarelor la acțiunea vântului	34
2.2.2. Mișcările apelor oceanice	35
2.2.2.1. Curenții oceanici	35
2.2.2.2. Valurile	40
2.2.2.3. Mareele	41
2.2.2.4. Efectele ecologice ale mișcării apelor oceanice	42
2.2.3. Mișcările apelor continentale	44
2.2.3.1. Dinamica apelor curgătoare	44
2.2.3.2. Dinamica apelor stagnante	47
2.3. Factori fizici	48
2.3.1. Temperatura	48
2.3.1.1. Regimul termic al atmosferei	48
2.3.1.2. Limitele termice ale vieții	51
2.3.1.3. Temperaturi ecologice	52
2.3.1.4. Adaptări ale organismelor la variații termice	54
2.3.1.5. Temperatura în mediul acvatic	58
2.3.1.6. Efectele temperaturii asupra organismelor acvatice	64

2.3.2. Lumina	71
2.3.2.1. Dinamica radiațiilor solare în atmosferă	72
2.3.2.2. Propagarea luminii în apă	75
2.3.2.3. Adaptări ale organismelor față de lumină	77
2.3.3. Apa și umiditatea	79
2.3.3.1. Înșușirile apei cu implicații ecologice	79
2.3.3.2. Sursele de apă din atmosferă	84
2.3.3.3. Apa din sol	86
2.3.3.4. Adaptări ale plantelor la deficitul hidric	87
2.3.3.5. Adaptări ale animalelor la lipsa de apă	89
2.3.3.6. Adaptări ale organismelor la viața acvatică	91
2.3.4. Gravitația	95
2.3.5. Presiunea	96
2.3.5.1. Presiunea atmosferică	96
2.3.5.2. Presiunea hidrostatică	99
2.3.6. Focul ca factor ecologic	101
2.4. Factorii chimici	102
2.4.1. Salinitatea	103
2.4.2. Oxigenul	107
2.4.2.1. Dinamica oxigenului în apă	107
2.4.2.2. Oxigenul în sol	115
2.4.3. Concentrația ionilor de hidrogen (pH-ul)	116
2.4.4. Compoziția chimică și ionică a apelor	119
3. Ecologia populațiilor	123
3.1. Statica populațiilor	124
3.1.1. Mărirea sau efectivul populației	124
3.1.2. Dispersia sau structura spațială a populației	125
3.1.3. Densitatea populației	126
3.1.4. Ratele demografice	128
3.1.5. Sex ratio și indicele sexual	130
3.1.6. Piramida vârstelor	131
3.2. Dinamica populațiilor	132
3.2.1. Dinamica numărului de indivizi în populație	132
3.2.2. Variațiile abundenței populațiilor	135
3.2.2.1. Variațiile sezoniere ale populațiilor	135
3.2.2.2. Variații numerice ciclice ale populațiilor	136
3.2.3. Mecanismele reglării populațiilor	138
4. Biocenoza	143
4.1. Structura biocenozei	143
4.2. Indicii structurali ai biocenozei	144
4.3. Nișa ecologică	150

4.4. Relații interspecifice în biocenoză	151
4.4.1 Relații directe între specii	151
4.4.2. Relații funcționale între specii	153
4.4.3. Relații complexe în cadrul biocenoze	155
4.5. Structura trofică a biocenozei	156
4.5.1. Categoriile funcționale ale biocenozei	156
4.5.2. Nivelele trofice	157
4.5.3. Piramida trofică	158
4.5.4. Lanțurile trofice	160
4.5.5. Rețeaua trofică	162
5. Ecosistemul	165
5.1. Structura spațială a ecosistemelor	167
5.1.1. Structura orizontală a ecosistemelor	168
5.1.2. Structura verticală a ecosistemelor	170
5.2. Producția primară a ecosistemelor	172
5.3. Producția secundară a ecosistemelor	177
5.4. Productivitatea ecosistemelor	179
5.5. Succesiunea ecologică a ecosistemelor	181
5.6. Ecosisteme din România	183
5.6.1. Ecosisteme terestre	187
5.6.1.1. Categoria ecosistemelor de pădure	187
5.6.1.2. Categoria ecosistemelor de tufărișuri	193
5.7.1.3. Categoria ecosistemelor de pajiște	194
5.6.2. Ecosisteme subterane	198
5.6.3. Ecosisteme acvatice	200
5.6.3.1. Ecosisteme acvatice dulcicole	201
5.6.3.1.1. Ecosisteme acvatice lotice	201
5.6.3.1.1.1. Pâraiele	204
5.6.3.1.1.2. Râurile	205
5.6.3.1.1.3. Fluviile	210
5.6.3.1.2. Ecosisteme acvatice lentice	214
5.6.3.1.2.1. Lacurile	214
5.6.3.1.2.2. Bălțile	227
5.6.3.1.2.3. Mlaștinile	230
5.6.3.2. Ecosisteme acvatice salmastre	232
6. Biomul	241
6.1. Sisteme de reprezentare a biomilor	241
6.2. Principalii biomi de pe glob	246
6.2.1. Păduri tropicale umede	246
6.2.2. Păduri tropicale cu frunze căzătoare	248
6.2.3. Savanele	249

6.2.4. Deșerturile	250
6.2.5. Ecosisteme de tip mediteranean	251
6.2.6. Păduri de foioase cu frunze căzătoare	252
6.2.7. Păduri umbrofile temperate	253
6.2.8. Stepele temperate	254
6.2.9. Pădurile boreale de conifere	255
6.2.10. Tundra	256
7. Ecosfera	259
Bibliografie	263